

УДК 377.031.4

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-6\(189\)-22-28](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-6(189)-22-28)

Сілаєва Ірина

ORCID ID <http://orcid.org/0000-0002-7833-9237>

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

А Розглянуто проблему підготовки кваліфікованих робітників в умовах євроінтеграційних процесів в освіті та впровадження компетентнісного підходу. Доведено, що інноваційні підходи до навчання професії забезпечують формування професійних кваліфікацій відповідно до запитів сучасного ринку праці та професійно важливих якостей майбутніх кваліфікованих робітників згідно з вимогами Національної рамки кваліфікацій.

Основою інноваційної моделі навчання є оволодіння професією на підставі розвитку особистісного потенціалу, формування креативних здібностей здобувачів освіти. Ця модель повинна стати запорукою професійної самореалізації та кар'єрного зростання здобувачів освіти.

Проведено порівняльний аналіз традиційних та інноваційних уроків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за основними компонентами освітнього процесу. Розглянуто основні етапи інноваційного уроку в умовах закладу професійно-технічної освіти та запропоновано методи та прийоми навчання, що сприяють формуванню професійної компетентності здобувачів освіти.

Ключові слова: професійна підготовка; компетентність; конкурентоздатність; традиційне та інноваційне навчання; модель інноваційного уроку

Актуальність проблеми. Соціально-економічний стан України зазнає значних змін, пов'язаних із процесами глобалізації, євроінтеграції та інформатизації. Зміст праці в інформаційному суспільстві вимірюється не тільки ступенем її продуктивності, але й рівнем прояву творчості, причому виявляється чітка тенденція зниження частини фізичної і зростання інтелектуальної праці. Важливим завданням професійно-технічної освіти, спрямованим на задоволення соціального запиту суспільства у професійно компетентних робітниках, є створення педагогічних умов для розвитку професійно важливих якостей майбутніх робітничих кадрів.

При підготовці професійно компетентного робітника, який відповідає вимогам сучасного ринку праці та розвитку виробничої сфери необхідно сформулювати [2]:

- професійно важливі якості учня як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної виробничої діяльності;
- вміння працювати в умовах модернізації виробничих технологій та обладнання, діяти у нових, незвичних професійних ситуаціях, використовувати нові способи вирішення професійних проблем;
- готовність до оволодіння новітніми виробничими технологіями відповідної виробничої сфери;

– здатність до розвитку компетентностей шляхом неформальної та інформальної освіти, мотивацію до подальшого кар'єрного зростання.

Варто акцентувати увагу на якості освітнього процесу у контексті формування здатностей майбутніх робітників до дій при виникненні нештатних ситуацій і професійних компетенцій для неприпустимості технологічних помилок при наблизенні надзвичайної події.

Такі вимоги до кваліфікації сучасного робітника обумовлюють необхідність проведення реформ для забезпечення якості професійно-технічної освіти шляхом формування змісту навчання на компетентнісній основі, впровадження системи забезпечення якості освіти, модернізації освітнього середовища [1].

Але теоретико-методичні засади формувань умінь і навичок педагогів щодо організації навчання професії за інноваційною моделлю розроблені фрагментарно, це пояснюється тим, що вимоги до підготовки робітників на підставі компетентнісного підходу було визначено порівняно недавно. На відміну від традиційних підходів до навчання, що базуються на репродуктивних методах, сучасна освітня парадигма передбачає цілісний розвиток і збагачення концептуальних знань і практичних умінь педагога діяти у динамічних, невизначених умовах.

Акцент на особистісний розвиток учнів вимагає від викладачів пошуку способів формування в учнів здатностей самостійно й ефективно вирішувати проблеми в галузі професійної діяльності, аналізувати конкретні виробничі ситуації, приймати рішення, відповідально діяти, критично оцінювати результати своєї діяльності, працювати у колективі, постійно самовдосконалюватися, володіти сучасними інформаційними технологіями.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблемам організації освітнього процесу із застосуванням інноваційних технологій присвячені наукові праці І. Дичковської, І. Підласого, О. Пометун, О. Пехоти, В. Сластьоніна. Сутність інноваційного навчання розглядається як освітня діяльність, що зорієнтована на формування готовності особистості до змін у соціумі та сприяє підвищенню соціально-адаптаційних можливостей здобувачів освіти. Наукові дослідження щодо модернізації професійно-технічної освіти шляхом упровадження державних стандартів, розроблених на компетентнісній основі; інформатизації освітнього середовища; співпраці зі стейкхолдерами та організації професійної підготовки із застосуванням освітніх інновацій проводяться Н. Ничкало, Л. Сергєєвою, О. Щербак, В. Радкевич, Р. Гуревичем, С. Сисоєвою, В. Ковальчуком, Л. Пуховською.

Компетентнісний підхід в освіті має реалізуватися за трьома тісно пов'язаними напрямками: впровадження сучасних освітніх стандартів, організація освітнього процесу із застосуванням інноваційних технологій навчання, розроблення валідної об'єктивної системи контролю якості професійної підготовки учнів. Для сучасного освітнього середовища є характерним оновлення змісту освіти, інноваційність методів і форм навчання, реалізація нових підходів до діагностики та оцінювання рівня підготовки майбутніх робітників [3; 4].

У системі професійно-технічної освіти інноваційний підхід позначає спрямованість на підготовку майбутнього робітника до професійної діяльності в умовах трансформації сучасного виробництва, оновлення знарядь, предметів праці та технологій, організації та управління виробництвом, ускладнення трудової діяльності робітників.

Метою статті є окреслення актуальних питань професійно-технічної підготовки кваліфікованих робітників відповідно до вимог сучасних Державних стандартів і визначення векторів її вдосконалення шляхом упровадження інноваційних підходів до освітнього процесу при навчанні професії.

Викладення основного матеріалу дослідження. За результатами констатувального етапу науково-дослідної роботи «Розвиток науково-методичної компетентності педагогів професійної школи за інноваційними моделями у системі неперервної освіти», яка виконується на кафедрі методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін (МПО та СГД) Білоцерківського

інституту неперервної професійної освіти (БІНПО) було отримано інформацію щодо здатності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти до впровадження інноваційних підходів у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників.

Загальна кількість респондентів, що брали участь в опитуванні, склала 1052 особи, з яких 661 особа майстри виробничого навчання, 391 – викладачі професійно-теоретичної підготовки.

При визначенні здатності педагогічних працівників до планування та організації інноваційних занять було отримано такі результати: 20 % викладачів і 41 % майстрів відповіли, що здатні спланувати та провести інноваційне заняття з консультативною допомогою методичної служби та колег, 63 % викладачів і 52 % майстрів здатні самостійно підготувати сценарій і провести інноваційне заняття, і лише 17 % викладачів і 7 % майстрів зазначили, що здатні впроваджувати авторські розробки у практику планування та проведення інноваційного заняття.

Наступне питання було сформульоване з метою визначення рівня здатності слухачів адаптувати інноваційні технології навчання до реальних навчально-виробничих умов. У результаті мали такі дані: 15 % викладачів і 22 % майстрів повідомили про здатність виконувати таку діяльність за зразком; 50 % викладачів і така ж кількість майстрів заявили про здатність виконувати дану діяльність самостійно; 35 % викладачів і 28 % майстрів відзначили, що здатні впроваджувати в освітній процес елементи творчості та новизни.

Отримані результати свідчать, що впровадження освітніх інновацій є актуальним питанням для педагогічних працівників, оскільки не всі є здатними до здійснення цієї діяльності та потребують консультативної методичної допомоги при підготовці до занять.

Професійна підготовка майбутніх робітничих кадрів має певні специфічні особливості [5]:

- об'єднання в освітньому процесі навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти із продуктивною працею;
- урахування у професійній підготовці технології організації праці на виробництві, для якого проводиться підготовка робітників;
- орієнтування на прогностичну модель робітника даної професії, відповідно до якої обираються методи навчання, що формують різний рівень сенсорних, моторних та інтелектуальних умінь і навичок і відповідне їм співвідношення репродуктивних, евристичних і проблемних методів навчання;
- урахування систем практичної підготовки, що властиві для конкретної професії;
- визначення етапів формування професійних кваліфікацій здобувачів освіти: оволодіння теоретичними знаннями відповідно до освітніх програм професійно-

теоретичної підготовки, формування простих і складних професійних умінь і навичок, розвиток професійно-важливих якостей професійно-компетентного робітника та креативних здібностей.

Особливості професійної підготовки обумовлюють специфіку організаційно-методичних засад освітнього процесу в операційний і комплексний періоди оволодіння професією. Навчання професії здійснюється на основі взаємозв'язку теорії і практики, що визначає необхідність координації змісту дисциплін професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, реалізацію міжпредметних зв'язків у діяльності майстрів виробничого навчання і викладачів закладів професійно-технічної освіти.

У нинішній час у системі професійно-технічної освіти функціонують дві основні моделі уроків, за якими здійснюється професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників: традиційна та інноваційна.

У традиційній моделі уроку основним критерієм є досягнення певного рівня сформованості професійних знань, умінь і навичок. Традиційна модель уроку включає в себе: триєдину мету уроку (навчальну, розвивальну та виховну), що досягається шляхом застосування певних методів, прийомів і форм навчання та виховання. У якості дидактичного забезпечення уроку застосовується план-конспект, інструкційно-технологічна та навчально-технічна документація. Методи та прийоми навчання для формування орієнтовної основи дій на традиційному уроці, в основному пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, наочні, практичні реалізуються в процесі проведення уроків за загальноприйнятною структурою.

Основою інноваційної моделі навчання є оволодіння професією на підставі розвитку особистісного потенціалу учня, формування професійних кваліфікацій відповідно до вимог сучасного ринку праці. Ця модель повинна стати запорукою професійної самореалізації та неперервного професійного розвитку особистості, створити умови для кар'єрного зростання здобувачів освіти. Організація освітнього процесу базується на використанні інноваційних технологій, які передбачають диференційований підхід до навчання з урахуванням інтелектуального розвитку здобувачів освіти, їхньої підготовленості та мотивації до оволодіння професією, індивідуальних здібностей. Освітній процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників: це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де й учень, і педагог є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання.

Інноваційний урок має цілеспрямованість на формування професійно-важливих якостей особистості через діяльнісно-компетентнісний підхід. Професійно-важливі якості майбутнього робітника визначені дескрипторами Національної рамки кваліфікацій, які, крім профе-

сійних знань і вмінь передбачають наявність здібностей до планування та оцінювання якості виконаних робіт, умінь виконувати роботу самостійно, у тому числі, у нетипових ситуаціях, бути комунікативними та відповідальними за результати праці [2].

Інноваційна модель уроку зорієнтована на формування професійних, загальнопрофесійних (базових) і ключових компетентностей. Упровадження Державних стандартів ПТО, що розроблені на компетентнісній основі, дозволяють визначити результати навчання на інноваційному уроці у контексті здобутих компетентностей.

Підготовка інноваційного уроку передбачає його моделювання, проєктування та конструювання [6].

Моделювання уроку має на меті визначення змістового та процесуального компонентів уроку, співвідношення цілей уроку із цілями теми програми, обрання типу та виду уроку.

Проєктування уроку включає розроблення основних компонентів педагогічної системи: визначення навчальних одиниць змісту та рівня його засвоєння, відбір відповідних методів, прийомів, форм навчання та контролю умінь і навичок здобувачів освіти, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення уроку. На цьому етапі рекомендується розробляти проєкт вивчення теми програми, у якому відображено ускладнення змістового та процесуального компонентів освітнього процесу.

Конструювання уроку передбачає розроблення технології проведення уроку, яка відображає систему взаємодії педагога та здобувачів освіти на різних етапах уроку. У якості методичного забезпечення розробляється технологічна картка уроку, яка дозволяє візуально передбачати хід уроку за обраними показниками. Технологічна картка уроку відображає діяльнісний підхід при навчанні професії та надає алгоритм взаємодії педагога та тих, хто навчається. Технологічні картки уроку можуть мати різні структури, але, як правило, містять такі параметри: назва етапу уроку, цілі етапу, зміст етапу, час проведення етапу уроку, діяльність педагога та здобувачів освіти, форми (методи) навчання, завдання для учнів, очікувані результати у контексті сформованих компетентностей. Застосування технологічної картки дозволяє розробити алгоритм роботи на уроці, визначити час на проведення певних етапів навчання, системно формувати та діагностувати знання та практичні вміння та навички учнів, підвищити якість освітнього процесу на уроці.

Отже, традиційний та інноваційний уроки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти розрізняються за такими показниками: цілі освітнього процесу; зміст, форми та методи навчання; тип інформаційної комунікації; функції педагога на уроці; рівень контролю за процесом навчання; навчально-методичний супровід уроку; результати освітнього процесу.

У теперішній час професійна підготовка здобувачів освіти здійснюється як за традиційною, так і за інноваційною моделями. Традиційну модель навчання доцільно застосовувати у період формування базових знань із професійно-теоретичної підготовки та умінь по виконанню трудових прийомів і простих операцій (операційний період). Проведення уроку виробничого навчання за інноваційною моделлю буде ефективним при вивченні складних технологічних процесів, виконанні комплексних навчально-виробничих робіт і формуванні вмінь працювати у нетипових виробничих ситуаціях.

Цілі традиційного уроку спрямовані на формування знань, умінь і навичок, цілі розвитку, як правило, плануються та досягаються спонтанно. Проведення інноваційного уроку передбачає формування професійних, загальнопрофесійних і базових компетентностей відповідно до освітніх програм. На даний час усе актуальнішим стає використання у навчанні прийомів і методів, які формують уміння самостійно здобувати знання, збирати необхідну інформацію, висувати гіпотези, робити висновки. Порівняльна характеристика компонентів освітнього процесу при проведенні традиційних та інноваційних уроків наведена у *табл. 1*:

Таблиця 1

Порівняльна характеристика компонентів освітнього процесу інноваційного та традиційних уроків у системі професійно-технічної підготовки [5]

Компоненти освітнього процесу	Традиційний урок	Інноваційний урок
Цілі уроку	Формування професійних знань, умінь і навичок відповідно до періоду навчання, розвиток професійно-важливих якостей здобувачів освіти, реалізація виховних цілей.	Формування професійних, загальнопрофесійних і базових компетентностей, розвиток креативних здібностей та особистісного потенціалу здобувачів освіти.
Мотивація	Оволодіння професією з метою подальшого працевлаштування та забезпечення матеріального добробуту.	Формування професійної траєкторії особистості, готовності до побудови успішної професійної кар'єри та неперервної професійної освіти впродовж життя.
Зміст	Формується на підставі робочої навчальної програми виробничого навчання та відповідає державним стандартам ПТО.	Формується на підставі освітніх програм державних стандартів професійно-технічної освіти, розроблених із урахуванням компетентнісного підходу, містить компетентнісно-орієнтовані та диференційовані завдання.
Методи навчання	Орієнтовані на формування знань, умінь і навичок на репродуктивному рівні (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, наочні, практичні, частково-пошукові, аналіз типових виробничих ситуацій).	Орієнтовані на формування професійної, загальнопрофесійної та ключових компетентностей (наочні, практичні, інтерактивні, проблемні, кейс-метод, евристичні методи розвитку творчих здібностей, пошукові, метод web-квест тощо).
Форми організації навчальної діяльності	Групова, бригадно-ланкова, індивідуальна, парна, змішана.	Інтегрована, кооперативна, робота в малих групах, парна, індивідуальна, співнавчання, взаємонавчання.
Контроль навчальних досягнень	Здійснюється педагогом відповідно до критеріїв оцінювання.	Поряд із оцінюванням педагогом проводиться самоконтроль, взаємоконтроль якості виконання навчальних завдань, рейтингове та автентичне оцінювання навчальної діяльності на уроці.
Роль особистості в освітньому процесі	Сприйняття, засвоєння знань та формування умінь з відтворення трудових прийомів та операцій.	Активна участь і самостійність при формуванні знань та орієнтовної основи дій, вивченні нових прийомів виконання навчально-виробничих робіт. Педагог і здобувач освіти є рівноправними суб'єктами навчання.
Тип інформаційної комунікації	Виклад навчальної інформації та показ трудових прийомів і операцій здійснює педагог.	Превалює випереджувальна самостійна робота здобувачів освіти, активна інформаційна взаємодія між педагогом і тими, хто навчається на всіх етапах уроку
Навчально-методичний супровід уроку	План уроку, конспект навчального матеріалу, навчально-технічна документація, довідникова література, робочі зошити.	Проект вивчення теми програми, технологічна картка уроку, інструкційно-технологічна документація, електронні навчально-методичні комплекси, електронні підручники, інформаційні ресурси мережі Інтернет, SMART-комплекси.

Таблиця 1 (продовження)

1	2	3
Функції педагога	Визначає всі компоненти освітнього процесу.	Сприяє активності здобувачів освіти у процесі навчання як суб'єктів.
Проблемність і креативність освітнього процесу	Пропонується, в основному, навчальний матеріал інструктивного та типового характеру, завдання мають 1-2 рівні проблемності.	Освітній процес побудований на ситуаційних завданнях проблемного та творчого характеру, нетипових професійних ситуаціях, що сприяє розвитку креативного мислення та формуванню практичних умінь діяти у невизначених умовах.

При проведенні уроків різних видів можна визначити окремі етапи освітнього процесу, ефективність яких можна підвищити шляхом застосування інноваційних методів і прийомів навчання. Залучити здобувачів освіти до цілеспрямованої навчальної діяльності можна за умови, якщо вони чітко знають, усвідомлюють, що саме вивчатимуть на уроці, якого результату повинні досягти. Основним способом мотивації треба вважати показом практичного значення отриманих на уроці знань, умінь і навичок для оволодіння професією.

Рекомендується застосування таких прийомів:

- наведення даних моніторингу ринку праці щодо запиту роботодавців на кваліфікованих робітників за певним професійним напрямом;
- показ відеофрагменту технологічного процесу за темою уроку та акцентування уваги на його значущості при оволодінні професією;
- демонстрація готового продукту або виробу, обговорення інформації щодо їхньої затребуваності на ринку;
- заповнення учнями бланків, у яких вони можуть визначити нові знання, вміння та навички, які вони планують отримати на уроці для подальшого опанування професією;
- надання інформації щодо можливостей подальшого кар'єрного зростання при відповідальному ставленні до навчання, створення ситуації успіху.

Метою актуалізації опорних знань і вмінь є підготовка учнів до засвоєння нової інформації та способів дій, корекція знань і вмінь, активізація пізнавальної діяльності.

За традиційною моделлю навчання цей етап проводиться як опитування учнів за пройденим матеріалом і перевірка домашнього завдання. Для інноваційного уроку можна запропонувати такі методи та прийоми:

- обговорення «кейсів» із домашнім завданням, які можуть містити: тести різного рівня складності; практичні завдання (наприклад, по організації робочого місця; підбору інструментів, пристроїв для виконання навчально-виробничих робіт тощо); завдання на виконання випереджувальної самостійної роботи, підготовку міні-презентацій для доповнення навчальної інформації педагога тощо. Навчальні матеріали кейсів

частково використовують для обговорення під час актуалізації та на інших етапах уроку;

- постановка питань міжпредметного характеру та обговорення конкретних виробничих ситуацій;
- застосування інтерактивних вправ (методи «акваріум», «мікрофон», «модерація», «доповнить речення» тощо) при обговоренні професійно-важливих питань;
- застосування елементів ділової (рольової гри);
- аналіз і прогнозування конкретних виробничих ситуацій;
- завдання за схемами, кресленнями, графічними схемами тощо.
- взаємоопитування учнів, «бліц-опитування»;
- завдання з корекції дій на тренажерах та діючих моделях.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій значною мірою може підвищити ефективність етапу актуалізації та корекції опорних знань і вмінь учнів, оскільки питання можуть мати відеосупровід, демонстрацію покрокового виконання навчально-виробничих робіт, креслень, схем, електронних плакатів, електронних інструкційно-технологічних карток тощо.

Форма організації навчальної діяльності на етапі актуалізації може бути індивідуальною, парною, у малих групах, ланковою, фронтальною. Критерії відбору визначаються специфікою професії, методикою організації самостійної роботи, рівнем успішності здобувачів освіти тощо.

При викладенні нового навчального матеріалу на традиційних уроках, як правило, використовують пояснювально-ілюстративний метод. За інноваційною моделлю уроку здобувачі освіти можуть бути співдоповідачами педагога та представити інформацію щодо застосування новітніх технологій виробництва за темою уроку у вигляді міні-презентацій; за результатами випереджувальної самостійної роботи можуть підготувати проєкт за темою уроку та самостійно провести викладення нового навчального матеріалу. Викладення нового навчального матеріалу педагог може провести із застосуванням прийому «опитування експертів», коли на питання щодо технологічних особливостей виробничого процесу будуть надавати відповіді «експерти», тобто запрошені на урок представники виробництва.

Ознайомлення із новим навчальним матеріалом може мати супровід у вигляді «майстер-класів», які проводять запрошені представники виробництва, кращі учні, майстри виробничого навчання.

При поясненні нового навчального матеріалу форма організації навчальної діяльності учнів, як правило, фронтальна. Інформаційно-комунікаційні технології на даному етапі дозволяють продемонструвати технологічний процес у відеоформаті, обговорити покрокове виконання робіт, проаналізувати типові помилки та обговорити методи їхнього попередження.

Закріплення нового навчального матеріалу на традиційному уроці проводиться у вигляді фронтального опитування. За інноваційною моделлю уроку здобувачам освіти можна запропонувати конкретні виробничі або проблемні ситуації та визначити практичні прийоми по їх усуненню у типових і нестандартних умовах: застосувати елементи ділової або рольової гри для розвитку професійних умінь приймати рішення у невизначених умовах; провести «мозковий штурм» по вирішенню професійно важливих проблем за темою уроку. З метою розвитку мислення учнів доцільним є проведення навчальних тренінгів, які можуть містити систему практичних вправ різного рівня складності: пробні, тренувальні завдання із використанням інструкційно-технологічної документації, вправи творчого характеру, що передбачають застосування певних прийомів праці за новим алгоритмом. Ефективною формою організації навчальної діяльності здобувачів освіти на цьому етапі треба вважати індивідуальну або у малих групах.

Важливим етапом уроку є об'єктивне оцінювання навчальної діяльності, яке повинне бути достовірним, надійним, зрозумілим для тих, хто навчається. Оцінювання повинне мотивувати до вдосконалення особистих знань і вмінь, орієнтувати на подальшу успішну діяльність щодо оволодіння професією. У той же час оцінювання надає інформацію з навчальних питань, на які треба звернути більше уваги.

З метою залучення учнів до самооцінювання або взаємооцінювання можна запропонувати провести аналіз помилок із заповненням відповідної таблиці або провести оцінку якості виконання робіт за критеріями оцінювання. Таке залучення учнів до процесу оцінювання посилює їхню обізнаність і відповідальність за результати власної навчальної діяльності.

Після підведення підсумків уроку доцільно застосувати прийом «дебрифінг» (рефлексія).

Висновки. Інноваційна модель навчання відповідає вимогам сьогодення та спрямована на підготовку професійно компетентних робітничих кадрів, які є конкурентоздатними на сучасному ринку праці. Завдяки становленню цієї моделі змінилися форми і методи навчання професії, були запроваджені такі поняття як «проекткування» та «технологія» проведення уроку, роз-

роблено нову філософію оцінювання навчальних досягнень учнів. Оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками здійснюється за активною участю здобувачів освіти, яким надана можливість планувати траєкторію особистісного розвитку, визначити шляхи досягнення навчальних цілей, відстежувати власну успішність із метою професійного самовдосконалення.

Перспективи подальших досліджень. Підготовка робітничих кадрів на підставі компетентнісного підходу та євроінтеграційні процеси в освіті актуалізують необхідність оновлення знань і вмінь педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти щодо впровадження інноваційних підходів до організації професійної підготовки майбутніх робітників. Провідна роль у вирішенні даної проблеми покладена на систему підвищення кваліфікації, тому науковцями кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО заплановано розроблення варіативних спеціальних курсів і науково-практичних заходів, які спрямовані на вдосконалення науково-методичної компетентності педагогічних працівників і розвиток творчого потенціалу.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-osviti-suchasna-profesijna-osvita-na-period-do-2027-roku>.
2. Постанова КМ України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (із змінами, внесені згідно з Постановою КМ № 509 від 12.06.2019 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
3. Пуховська Л. П., Ворначев А. О., Лей С. О. Професійний розвиток персоналу підприємств у країнах Європейського Союзу: посібник. Київ: ІПТО НАПНУ, 2015. 176 с.
4. Сергеева Л. М. Інституції професійно-технічної освіти країн Європейського Союзу: навч. посіб. Київ: Арт Економі, 2012. 120 с.
5. Сілаєва І. Є. Інноваційна модель уроку виробничого навчання: навч.-метод. посіб. Біла Церква: БІНПО ДВНЗ УМО НАПН України, 2018. 66 с.
6. Сілаєва І. Є., Шевчук С. С., Заславська С. І. Методика професійного навчання: метод. посіб. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2013. 292 с.

References

1. *Kontseptsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiinoyi osvity "Suchasna profesiina osvita"*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-osviti-suchasna-profesijna-osvita-na-period-do-2027-roku> [in Ukrainian].
2. *Postanova KM Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. № 1341 (iz zminamy, vnesenyimi zghidno z Postanovoiu KM № 509 vid 12.06.2019 «Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii»*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> [in Ukrainian].
3. Pukhovska, L. P., Vornachev, A. O., & Leu, S. O. (2015). *Profesiynyi rozvytok personalu pidpriemstv u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu*: posibnyk. Kyiv: IPTO NAPNU [in Ukrainian].
4. Serheieva, L. M. (2012). *Instytutsi profesiino-tekhnichnoi osvity krain Yevropeiskoho Soiuzu*: navch. posib. Kyiv: Art Ekonomii [in Ukrainian].
5. Silaieva, I. Ye. (2018). *Innovatsiina model uroku vyrobnychoho navchannia*: navch.-metod. posib. Bila Tserkva: BINPO DVNZ UMO NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
6. Silaieva, I. Ye., Shevchuk, S. S., & Zaslavska, S. I. (2013). *Metodyka profesiinoho navchannia*: metod. posib. Donetsk: IPO IPP UMO [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 02.11.2019

Силаева Ирина. Инновационные подходы к подготовке квалифицированных рабочих в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования.

А Рассмотрена проблема подготовки квалифицированных рабочих в условиях евроинтеграционных процессов в образовании и внедрении компетентностного подхода. Доказано, что инновационные подходы к обучению профессии обеспечивают формирование профессиональных квалификаций в соответствии с запросами современного рынка труда и профессионально важных качеств будущих квалифицированных рабочих согласно требований Национальной рамки квалификаций.

Основой инновационной модели обучения является овладение профессией на основе развития личностного потенциала, формирования креативных способностей учеников. Эта модель должна стать залогом профессиональной самореализации и карьерного роста учеников.

Произведён сравнительный анализ традиционных и инновационных уроков в учреждениях профессионального (профессионально-технического) образования по основным компонентам образовательного процесса. Рассмотрены основные этапы инновационного урока в условиях учреждения профессионально-технического образования и предложены методы и приёмы обучения, способствующие формированию профессиональной компетентности учеников.

Ключевые слова: профессиональная подготовка; компетентность; конкурентоспособность; традиционное и инновационное обучение; модель инновационного урока

Sylaieva Iryna. Innovative Approaches to Training Skilled Workers in Institutions of Vocational (Vocational&Technical) Education.

S The problem of training skilled workers in the context of European integration processes in education and implementation of a competent approach is being considered. It is proved that innovative approaches to training profession ensure the formation of professional qualifications in accordance with the modern labor market demands and professionally important qualities of future skilled workers in accordance with the National Qualifications Framework requirements.

The basis of innovative training model is mastering profession, based on the development of personal potential, the formation of creative abilities of students. This model should be the key to professional self-realization and career growth for students.

Comparative analysis of traditional and innovative lessons in vocational (vocational&technical) educational institutions is conducted according to the main components of the educational process. The basic stages of an innovation lesson in vocational education institution are being considered, methods and ways of training that contribute to professional competence formation of students are proposed.

Key words: vocational training; competence; competitiveness; traditional and innovative training; innovative lesson model

Сілаєва Ірина Євгенівна, кандидатка технічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця, завідувачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

E-mail: sila_irina@ukr.net